

روزشمار جنگ

یکشنبه

۲۵ مرداد ۱۳۶۰

۱۵ شوال ۱۴۰۱

۱۶ اوت ۱۹۸۱

۳۵۳

نیروهای عراقی ساعت ۱۳ امروز، با شلیک هم‌زمان ۳ موشک ۳ متری و ۱۲ موشک کاتیوشا، "پادگان ابوذر" در منطقه سرپل ذهاب را هدف قرار دادند و تلفات و خسارات بسیاری به نیروهای خودی تحمیل کردند.

۲ موشک از ۳ موشک شلیک‌شده به گلوله‌های توپ و خرج‌های مربوط به آن، که در فضای بیرون زاغه مهمات پادگان نگهداری می‌شدند، اصابت کرد و سبب آتش‌سوزی و انفجار آنها شد. بر اثر این انفجار، ۲ زاغه مهمات دیگر نیز آتش گرفت و سپس منفجر شد.*

یک ساعت بعد، این پادگان بار دیگر به وسیله ۲ هواپیمای میگ عراقی بمباران شد که موجب شدت گرفتن آتش‌سوزی

بر اثر اصابت موشک و بمباران پادگان ابوذر مقادیر زیادی مهمات موجود در فضای باز منهدم شد و تعدادی شهید یا مجروح شدند.

* دو روز قبل از این حادثه، عراق ۲ موشک به سمت پادگان شلیک کرد، اما موشک‌ها به اطراف پادگان اصابت کرد و خسارتی وارد نشد. اعلام این خبر در رادیو، اعتراض فرماندهان نیروی زمینی ارتش در غرب کشور را در پی داشت، زیرا آنان معتقد بودند پخش این اخبار سبب خواهد شد دشمن به اطلاعات دقیق‌تری از این محل نظامی دست یابد و با هدف‌گذاری صحیح‌تری به پادگان حمله موشکی کند. (سند شماره ۲۵۷۵۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مقدم نازجا غرب (رکن ۲) به فرماندهی نازجا (مدیریت عملیات)، ۱۳۶۰/۵/۲۷، سند تک‌برگی)

شد و یک زاغه مهمات دیگر نیز طعمه حریق گردید. همچنین به انبار ارتش و محوطه ترابری و آشپزخانه سپاه پاسداران خساراتی وارد شد.^{*} براثر این انفجارها، ۱۵ نفر شامل ۴ پاسدار، ۵ بسیجی، یک درجه‌دار، ۳ سرباز و ۲ غیرنظامی شهید و ۲۸ نفر مجروح شدند.^{*** (۱)}

بلافاصله پس از این حادثه، نیروهای خودی برای جلوگیری از حملات بعدی ارتش عراق با استفاده از توپخانه‌های مناطق مرزی منطقه؛ ازجمله باباهادی، قراویز و چم امام حسن^(ع) مواضع دشمن را گلوله‌باران کردند و در مقابل آنان سدی از آتش به وجود آوردند.^{*** (۲)} سپاه پاسداران نیز اقدام به خارج کردن نیروهایش از پادگان و انتقال آنان به خط مقابل دشمن در منطقه کرد و مهمات موجود در پادگان را به مکان دیگری برد که با این اقدام از سرایت آتش به سایر زاغه‌ها جلوگیری شد.^(۳)

همچنین به دلیل اینکه پدافند هوایی مستقر در منطقه در برابر حمله به پادگان ابوذر واکنشی نشان نداد، محمد بروجرودی فرمانده سپاه کرمانشاه، در نامه‌ای به فرماندهی سپاه پاسداران در تهران،^{****} خواستار واگذاری پدافند هوایی منطقه به سپاه و تجهیز نیروهای

* چهار روز پس از این حادثه، تیم بازرسی واحد طرح و برنامه‌ریزی عملیات غرب کشور ضمن بازدید از پادگان، گزارشی درباره دلایل انفجار پادگان و میزان خسارات وارده تهیه کرد که در ضمیمه اول این گزارش آمده است.
 ** برخی منابع نظامی در گزارش‌های خود تعداد شهیدان را ۲۰ نفر و زخمی‌ها را تا ۸۰ نفر اعلام کردند. تعدادی از مجروحان این حادثه نیز به بیمارستان‌های کرمانشاه منتقل شدند. به گزارش خبرگزاری پارس، صدواسیمای مرکز کرمانشاه چندین بار اطلاعیه سازمان انتقال خون استان مبنی بر اهدای خون به مجروحان را پخش کرد. در پی این حمله، ساکنان روستاهای نزدیک پادگان نیز به اردوگاه‌های آوارگان جنگی مهاجرت کردند. (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵)

*** مرکز اطلاعات ستاد مشترک ارتش در نامه‌ای به مرکز فرماندهی خود، ادعای منابع اطلاعاتی عراقی که مدعی کشته یا مجروح شدن تعدادی ایرانی و درگیری سپاه و ارتش شده بودند را منعکس کرد. در بخشی از این گزارش آمده است: «مأمورین اطلاعاتی عراق به مسئولین آن کشور گزارش داده‌اند که در تاریخ ۶۰/۵/۲۵ ارتش عراق با موشک زمین‌به‌زمین پادگان ابوذر را مورد هدف قرار داد که در نتیجه تعدادی از پرسنل نیروهای ایرانی کشته و زخمی شده و پادگان ابوذر نیز به شدت آسیب دیده است. همین مأمورین اضافه کرده‌اند که در اثر اصابات موشک به پادگان، نیروهای نظامی پادگان را ترک و جهت پناه گرفتن به تپه‌های اطراف رفته و این موضوع باعث خشم پاسداران شده و به این عمل نظامیان اعتراض و در نتیجه درگیری شدیدی بین افراد پاسدار و ارتشیان به وجود آمده و عده‌ای کشته و مجروح و عده‌ای نیز در این رابطه دستگیر شده‌اند. نیروهای ایرانی [ارتشیان] پس از این درگیری، پادگان و مواضع را ترک و به پشت جبهه رفته و قسمتی نیز در خانه‌ای سازمانی حدود ۳۰ کیلومتری پادگان استقرار یافته‌اند» (سند شماره ۱۵۲۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۰/۶/۱۷، سند تک‌برگی)

**** متن نامه فرمانده سپاه کرمانشاه به فرماندهی سپاه چنین است: «نظر به حمله عراق به پادگان ابوذر که تمامی پدافندهای هوایی در مقابل حمله هوایی - که باعث انفجار زاغه‌ها و مهمات شد - ساکت بودند و اغلب افراد فرار کردند، خواهشمند است به دو خواسته زیر توجه شود: یا مسئولیت پدافند پادگان ابوذر به‌عهده سپاه گذاشته شود؛ یا ۴ توپ ۲۳ میلی‌متری جهت استقرار پدافند سپاه در پادگان ابوذر به پدافند هوایی غرب داده شود. درضمن، به‌علت فوریت خواهشمند است هرچه سریع‌تر تعداد ۲۰ قبضه موشک سه‌دانه با ۱۰ دستگاه چکاننده آن را به غرب بفرستند. (سند شماره ۵۴۸۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران (فرماندهی سپاه)، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند تک‌برگی)

منطقه به سلاح‌های ضد هوایی شد.^(۴)

امروز همچنین توپخانه نیروهای خودی در پاسخ به حملات هرروزه ارتش عراق به ایران، مواضع عراقی‌ها را در غرب خرمشهر، منطقه عمومی فاو و سواحل اروند هدف قرار داد که در نتیجه آن، یک توپ و یک سنگر ضد هوایی دشمن منهدم شد. براساس گزارش یگان‌های عراقی مستقر در این مناطق، در حملات توپخانه‌ای ایران، ۷ نظامی عراقی به شدت مجروح شده‌اند.^(۵)

۲۵۴

در اقدامات امروز افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی شامل مین‌گذاری، تیراندازی، اجرای کمین و حمله به پایگاه‌های سپاه پاسداران در شمال غرب و غرب کشور، ۶ نفر شهید و ۳ نفر مجروح شدند. از مهاجمان نیز ۵ نفر کشته یا زخمی و ۱۰ نفر اسیر شدند. ۵ فرد مسلح نیز خود را تسلیم نیروهای سپاه کردند.

یک خودرو توپوتای سپاه پاسداران جوانرود در منطقه مرزی غرب باینگان در جنوب غربی کردستان، امروز روی مین رفت و بر اثر انفجار آن، ۴ نفر شهید و ۲ نفر مجروح شدند.^(۶) همچنین در تیراندازی‌های پراکنده افراد مسلح غیرقانونی به محل استقرار نیروهای سپاه در باشگاه افسران سنندج، بانویی که در پشت بام منزل خود در حال استراحت بود، زخمی شد. پس از این تیراندازی‌ها، نیروهای سپاه با کنترل محل، ۴ نفر از مهاجمان را اسیر کردند.^(۷)

تعدادی از افراد گروه کومه‌له نیز ساعت ۲۰، به پایگاه سپاه پاسداران در روستای ابراهیم‌آباد واقع در ۱۲ کیلومتری جنوب شرقی میاندوآب حمله کردند که اقدامشان بی نتیجه ماند و ۵ نفر از آنان اسیر شدند. این افراد ۲ نفر از نیروهای کرد محلی به نام‌های سید رحمان سعیدی و منصور افشاری را که در جریان درگیری با نیروهای سپاه دستگیر کرده بودند، به شهادت رساندند.^(۸)

حزب دمکرات کردستان نیز داخل شهر مهاباد یک عملیات کمین علیه نیروهای سپاه اجرا کرد که با واکنش نیروهای سپاه پاسداران، این اقدام خنثی گردید و ۵ نفر از افراد حزب کشته یا زخمی شدند و یک نفر نیز دستگیر شد.^(۹)

* وضعیت به حدی نامناسب بود که دو روز بعد، فرمانده سپاه پاسداران کرمانشاه از یوسف کلاهدوز قائم مقام سپاه خواست در منطقه حضور یابد و به طور مستقیم به این حادثه رسیدگی کند. ارتش نیز تجهیزات و نیروهای خود شامل ۴ گردان (۲۶۵، ۲۱۱، ۲۱۵ و امید) را از پادگان خارج و به ارتفاعات مناطق شناسایی شده منتقل کرد. (سند شماره ۲۸۵۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ ۳ رکن ۲ به فرماندهی ۲۱۵، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی؛ و - سند شماره ۲۸۵۹۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ ۳ رکن ۳ فرماندهی گردان امید، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی؛ و - سند شماره ۲۸۵۹۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ ۳ رکن ۳ فرماندهی گردان ۲۱۱، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی؛ و - سند شماره ۲۸۵۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ ۳ زرهی (رکن ۳) فرماندهی گردان ۲۶۵ سولندره، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی) گزارش فرمانده منطقه ۷ کشوری درمورد جایگاه مهم این پادگان در جنگ و دلایل خسارات فراوان وارد شده به آن، در ضمیمه دوم گزارش آمده است.

همچنین از پارک جنگلی نزدیک مهاباد، در دو نوبت به سوی نیروهای ارتشی تیراندازی شد که بلافاصله این نیروها در برابر مهاجمان واکنش نشان دادند. این درگیری تلفاتی نداشت.^(۱۰) در اقدامی دیگر، تعدادی از افراد حزب دمکرات به نیروهای سپاه پاسداران مستقر در ارتفاعات شیخان، بله‌بزان و نیسان واقع در جنوب نوسود حمله کردند که با دفاع سرسختانه پاسداران متواری شدند. ۲ نفر از این افراد اسلحه‌های خود را تحویل دادند و تسلیم نیروهای سپاه شدند.^(۱۱)

امروز همچنین ۳ نفر از افراد مسلح حزب دمکرات خود را به نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پناه معرفی و با تحویل تجهیزات انفرادی، امان‌نامه دریافت کردند.^(۱۲)

۳۵۵

امروز ۳ درگیری میان افراد وابسته به گروه‌های ضدانقلاب و نیروهای خودی در شهرهای مراغه، سلماس و مریوان رخ داد و شماری از عناصر این گروه‌ها کشته یا دستگیر شدند. در عملیات پاک‌سازی یک روستا در صائین‌دژ نیز تعدادی سلاح و مقادیری مهمات به دست آمد. در جریان یک عملیات تعقیب و مراقبت از یک گروه وابسته به حزب دمکرات در خارج از محدوده فعالیت این حزب در آذربایجان شرقی و پس از آن، درگیری بین نیروهای سپاه پاسداران و افراد این گروه در روستای گشایش در ۳۵ کیلومتری غرب مراغه، سردسته این گروه کشته شد و ۶ نفر اسیر شدند. در این عملیات، ۳ نفر از نیروهای سپاه نیز مجروح شدند. سرکرده این گروه از ۲ سال پیش با همکاری حزب دمکرات در درگیری‌های منطقه کردستان میان افراد ضدانقلاب و نیروهای سپاه و ارتش شرکت می‌کرد و یک بار هم پس از دستگیری هنگام انتقال به دادگاه مراغه، فرار کرده بود.^(۱۳)

علاوه بر این، در یک درگیری در روستای گردیان در ۲۵ کیلومتری جنوب غربی سلماس، ۸ تن از عوامل حزب دمکرات کشته شدند. گفتنی است که از ۳ روز گذشته، درگیری‌هایی به‌طور پراکنده در این منطقه رخ داده است.^(۱۴)

در درگیری بین نیروهای سپاه پاسداران و افراد وابسته به گروه‌های مسلح ضدانقلاب در روستای زیاد واقع در منطقه مریوان کردستان نیز جعفر جوانرودی مسئول سپاه پاسداران این منطقه به شهادت رسید. همچنین یک قبضه توپ و یک بولدوزر منهدم شد.^(۱۵)

امروز همچنین نیروهای سپاه پاسداران صائین‌دژ در یک عملیات پاک‌سازی در اطراف روستای محمودآباد در ۵ کیلومتری این شهرستان، ۸ اسلحه شامل: ۲ قبضه ژ ۳، ۲ قبضه برنو، ۲ قبضه ام ۱ و ۲ اسلحه کمری به‌همراه ۸۰۰ تیر فشنگ کشف کردند.^(۱۶)

۳۵۶

به دنبال ترور یک تن از افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی در روز گذشته در شهر مهاباد* توسط گروهی که خود را "سازمان وحدت اسلامی" معرفی کرده بود، امروز نیز یکی دیگر از افراد ضدانقلاب این شهر، به دست افراد این سازمان ترور و کشته شد. بعد از اینکه واحد اطلاعات سپاه این خبر را به مرکز فرماندهی اعلام کرد، فرماندهی سپاه ذیل متن خبر دستور داد این گروه به سرعت شناسایی و نتیجه آن برای اخذ تصمیم به تهران اعلام شود.^(۱۷)

۳۵۷

کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران - پیرو کنگره چهارم** - به مناسبت سالروز تأسیس این حزب، اطلاعیه‌ای صادر کرد. در بخش‌هایی از این اطلاعیه به تاریخچه مبارزات مردم کردستان، تأسیس حزب در ۲۵ مرداد ۱۳۲۴، فراز و فرودهای این حزب در دوره‌های گوناگون تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، سرکوب قیام مردم کردستان و اعدام تعدادی از رهبران حزب در سال‌های ۱۳۳۸، ۱۳۴۶ و ۱۳۴۷، اشاره شده است.

در قسمت دیگری از این اطلاعیه، ورود افراد ناباب و بدسابقه به تشکیلات حزب به دلیل وضعیت خاص اوایل انقلاب که در نتیجه آن دو جریان طرفدار و مخالف انقلاب اسلامی ایران در حزب ایجاد شد و بروز این دوگانگی در کنگره چهارم حزب در اوایل اسفند ۱۳۵۸، به انشعاب در کادر رهبری آن در ۲۵ خرداد ۱۳۵۹ انجامید، مهم‌ترین اتفاق در تاریخ حزب پس از انقلاب، خوانده شده است.

در بخش‌های میانی و پایانی بیانیه نیز واگذاری قسمت‌هایی از کردستان به سلطنت‌طلبان و گروه‌های مائوئیست امریکایی و همکاری با افراد وابسته به رژیم عراق مصادیق خیانت قاسملو و همفکرانش به آرمان‌های مردم کرد و سرزمین کردستان نامیده شده و بر پایداری کادر مرکزی و اعضای حزب دمکرات - پیرو کنگره چهارم - در حمایت از انقلاب اسلامی، مبارزه با دولت‌های امپریالیستی و ارتجاع منطقه‌ای و ضدانقلاب داخلی تأکید گردیده است. همچنین از اعضای حزب خواسته شده است که کردستان را از نقطه امید ضدانقلاب به پایگاه انقلاب تبدیل کنند.^{*** (۱۸)}

* به روزشمار ۱۳۶۰/۵/۲۴ مراجعه شود.

** مشی مسلحانه بعضی گروه‌های مسلح سیاسی؛ از جمله حزب دمکرات کردستان ایران در برخورد با نظام جمهوری اسلامی ایران، سبب شد تعدادی از افراد کادر مرکزی این حزب در تأسی از حزب توده ایران مشی مسالمت‌جویانه را انتخاب کنند و از درگیری مسلحانه با نظام بپرهیزند. در پی اعلام این مشی در "کنگره چهارم حزب دمکرات" این جریان به "پیرو کنگره چهارم" موسوم شد.

*** بخش‌هایی از بیانیه کمیته مرکزی حزب دمکرات در ضمیمه گزارش آمده است.

۳۵۸

عبدالرحمن قاسملو به مناسبت سالروز تأسیس حزب دمکرات کردستان (۲۵ مرداد ۱۳۲۴) پیامی منتشر کرد که چندین بار از رادیو صدای کردستان ارگان خبری - تبلیغی این حزب، پخش شد. در قسمتی از این پیام به ارتباط طولانی حزب با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اشاره و بر حمایت از این سازمان تأکید شده است. در بخش دیگری نیز با ابراز نارضایتی تلویحی از رجوی و بنی‌صدر به دلیل خارج شدن از کشور، از آنان خواسته شده است برای ایفای نقش مؤثرتر در به سقوط کشاندن جمهوری اسلامی به کردستان بیایند.

در ادامه این پیام آمده است: «در بخش‌های دیگری از ایران غیراز کردستان، بیش از همه سازمان مجاهدین خلق مورد یورش سردمداران رژیم قرار گرفته است. این امر طبیعی است؛ چراکه این سازمان بزرگ‌ترین و متشکل‌ترین نیروی اپوزیسیون در خارج از کردستان به شمار می‌رود و عملاً پرچم مبارزه مسلحانه را علیه رژیم برافراشته است. اجازه بدهید به پویندگان راه آزادی ایران؛ به‌ویژه مجاهدین خلق، صمیمانه درود بفرستیم و پشتیبانی بی‌دریغ حزب دمکرات کردستان و خلق کرد را از مبارزات شجاعانه آنان در سراسر ایران اعلام نماییم.

با ایجاد وحدت عملی در میدان مبارزه علیه رژیم [امام] خمینی عملاً زمینه تشکیل جبهه متحد نیروهای انقلابی فراهم آمده است. حزب دمکرات کردستان مدت‌هاست در راه ایجاد جبهه دمکراتیک ضدامپریالیستی مجدانه فعالیت می‌کند. نمایندگان حزب ما ماه‌ها پیش با نمایندگان مجاهدین خلق در مسئله تشکیل جبهه به توافق اصلی رسیدند. اکنون پس از خروج آقایان بنی‌صدر و رجوی از ایران،

بسیاری از هواداران و اعضای حزب از ما می‌پرسند مسئله تشکیل جبهه به کجا رسید؟ رهبری ما سال‌هاست این شیوه را معمول کرده است که مسائل مهم را صراحتاً با مردم در میان می‌گذارد؛ اگرچه ما به [برای] تبلیغات خارج از کشور و آگاه‌ساختن افکار عمومی جهان اهمیت زیادی قائلیم، بعضاً عقیده داریم که در شرایط حساس و سرنوشت‌ساز کنونی، رهبران سازمان‌های انقلابی [بایستی] در کنار توده‌ها در داخل کشور باشند. هنگامی که منطقه وسیعی از خاک وطن؛ یعنی کردستان، در تحت کنترل خود مردم قرار دارد و به سنگر تسخیرناپذیر آزادی ایران مبدل گردیده است، به نظر ما، اگر آقایان بنی‌صدر و رجوی به کردستان بیایند، می‌توانند نقش مؤثری در پیشبرد گسترش مبارزات سرتاسری خلق‌های ایران علیه رژیم ارتجاعی [امام] خمینی ایفا نمایند. این امر خود عامل مساعدی در تشکیل جبهه دمکراتیک ضدامپریالیستی خواهد بود.»^(۱۹)

چند روز پس از فرار بنی‌صدر و رجوی به پاریس عبدالرحمن قاسملو دبیر کل حزب دمکرات کردستان ایران در بیانیه‌ای از آنان خواست به کردستان بروند.

۳۵۹

امنیت حاکم بر کردستان، سیاست‌های عمرانی دولت در این استان، به‌ویژه در مناطقی که از سلطه گروه‌های مسلح غیرقانونی خارج شده است و نحوه تعامل مردم منطقه با نهادهای انقلابی و دولتی موضوعاتی هستند که ارسطو ایرانی استاندار کردستان، در گفت‌وگو با خبرنگاران به آن اشاره کرد.

وی درمورد ارتباط گروه‌های ضدانقلاب با مردم کردستان پس از یک دوره تسلط بر مناطق کردنشین و آزار و اذیت مردم گفت: «مسائلی که اکنون در داخل کشور ما به‌صورت یک جریان وجود دارد، برای بیشتر مردم ما کاملاً روشن و واضح است و آنها به‌درستی می‌دانند که با روشن شدن دست آنها در نزد اکثریت مردم و برملاشدن هویت اصلی آنها، گروه‌ها چاره‌ای جز مبارزه مستقیم با مردم ندارند.

چون مردم کردستان دروغ‌ها و تخلفات و خفقات حاکم بر شهر را در دوران تسلط گروه‌های ضدانقلاب بر این منطقه عملاً دیده‌اند، در طول درگیری‌های داخلی اخیر، به این گروه‌ها اجازه کوچک‌ترین ناامنی و تشنج را ندادند.»

استاندار کردستان درخصوص بازسازی و اقدامات عمرانی در شهرها و روستاهایی که امنیت خوبی دارند، گفت: «ما در تلاش هستیم تا در روستاهایی که در منطقه کردستان به امنیت رسیده‌اند کارهای عمرانی را با فشار شروع کنیم و در این مورد قدم‌های بلندی برداشتیم، ولی مجموعاً معتقدیم تا انجام یک سری تحقیقات وسیع و گسترده برای انجام برنامه‌های عمرانی در سطح روستاها و شهرها که مقدار نیازها و احتیاجات را به‌طور مشخص روشن ننماید و اطلاعات لازم را به ما ندهد، وارد شدن به عمق کار صحیح نیست.»

وی درباره امنیت سایر بخش‌های استان نیز افزود: «البته هنوز تعدادی از روستاهای مرزی کردستان محل رفت‌وآمد گروه‌های ضدانقلاب است که در بعضی موارد عبور و مرور اتومبیل‌ها و مسافری را کنترل می‌کنند و به‌محض اینکه نیروهای ما وارد عمل می‌شوند، آنها از مرز خارج شده و به عراق می‌روند. در این روستاهای ناامن درعین حال برنامه‌های عمرانی را تعقیب می‌کنیم و حضور فعال داریم، ولی طبیعی است که نمی‌توان برای هر گروه راه‌سازی و بیشتر گروه‌های عمرانی ما یک ستون ارتشی بگذاریم، اگرچه هرگاه این گروه‌ها [ضدانقلاب] به این روستاها می‌رسند به تخریب قنات‌ها و چاه‌ها و سایر پروژه‌های ما اقدام می‌کنند و یا در دستگیری و یا به‌گروگان‌گیری و به‌شهادت‌رساندن برادران جهاد سازندگی دست می‌زنند و به ناجوانمردانه‌ترین شیوه‌ها عمل می‌نمایند.»

استاندار کردستان در پایان با تأسف گفت: «درواقع آنها با سازندگی در کردستان مخالف‌اند و حاضرند مردم از گشنگی بمیرند، اما ثمرات دولت در این منطقه دیده نشود.»^(۳۰)

۳۶۰

در ۳ حادثه جداگانه ترور و درگیری در تهران، ۳ نفر شهید و ۳ نفر مجروح شدند. در اولین حادثه، ۲ نفر از اعضای دادستانی و کمیته انقلاب اسلامی منطقه شمیرانات هدف حمله ۳ نفر از اعضای گروه‌های مسلح قرار گرفتند که یکی از آنان به شهادت رسید و دیگری مجروح شد.

این دو نفر هنگام عبور از بزرگراه مدرس به ۳ نفر که در پوشش مأمور کمیته ماشین‌های مردم را بازرسی می‌کردند، مشکوک و خواستار کارت شناسایی آنان شدند. این افراد که به هویت مأمور دادستان و کمیته پی برده بودند، به‌طرف آنان تیراندازی کردند. در این اقدام، ناصر شمس شمیرانی یکی از اعضای دادستانی انقلاب اسلامی به شهادت رسید و نفر دوم که مأمور کمیته بود به‌طور سطحی مجروح شد. ضاربین بلافاصله متواری شدند.^(۲۱)

در حادثه دیگری، ۲ عضو سپاه پاسداران انقلاب اسلامی حین عبور با موتورسیکلت به سرنشینان یک خودرو مظنون و به آنان نزدیک شدند. سرنشینان خودرو که از افراد وابسته به گروه‌های مسلح بودند، در پوشش مأموران کمیته انقلاب اسلامی یکی از پاسداران به نام عادل پدرام را خلع سلاح و سپس به‌طرف او تیراندازی کرده و وی را به شهادت رساندند. نفر دوم نیز که می‌کوشید مانع فرار مهاجمان شود، در درگیری با این افراد از ناحیه شکم و پا هدف گلوله قرار گرفت و مجروح شد. مهاجمان پس از تیراندازی بلافاصله از محل حادثه گریختند.^(۲۲)

در بلوار افریقا نیز چند فرد مسلح وابسته به گروه‌های مسلح، به‌سوی سرویس صداوسیما جمهوری اسلامی که در حال حمل غذا برای نیروهای سپاه بود، تیراندازی کردند که بر اثر اصابت گلوله، راننده سرویس به نام احمد مسیح به شهادت رسید و یکی از سرنشینان خودرو مجروح شد.^(۲۳)

۳۶۱

در ۲ درگیری بین نیروهای سپاه و افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یکی از عناصر این سازمان کشته و یک نفر دیگر دستگیر شد. اقدامات عناصر این سازمان شامل پرتاب بمب و تیراندازی نیز بی‌نتیجه ماند و به دستگیری ۲ نفر از آنان انجامید.

در درگیری بین نیروهای سپاه پاسداران منطقه ۱ تهران با ۲ نفر از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق، یکی از عناصر سازمان هدف اصابت تیر قرار گرفت و دستگیر شد و نفر دوم گریخت. از فرد دستگیرشده یک مسلسل یوزی، ۲ خشاب و تعدادی سند و مدرک به دست آمد.

در همین منطقه، یکی دیگر از افراد سازمان حین درگیری با نیروهای سپاه، درحالی‌که قصد پرتاب بمب دست‌ساز به‌سوی آنان را داشت، هدف گلوله قرار گرفت و کشته شد.^(۲۴)

در خیابان شهرآرای تهران هم ۲ نفر از هواداران این سازمان که قصد پرتاب بمب آتش‌زا به یک فروشگاه را داشتند، با تلاش نیروهای بسیج سپاه پاسداران دستگیر شدند. در بازرسی بدنی از آنان آدرس و کروکی منزل ۳۰ نفر از نیروهای سپاه و افراد متعهد به انقلاب به دست آمد.^(۲۵)

همچنین در ۲ حادثه تیراندازی به سوی پاسداران منطقه ۸ تهران و ساختمان بنیاد شهید در میدان هفت‌تیر به نیروهای خودی آسیبی نرسید.^(۲۶)

۳۶۲

امروز ۲ خانه تیمی در تهران کشف شد و ۲۳ تن از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در این خانه‌ها و دو نقطه دیگر شهر دستگیر شدند.

نیروهای سپاه پاسداران منطقه ۱ تهران، پس از شناسایی و محاصره ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق ۲۱ نفر از افراد فعال این سازمان را دستگیر کردند.^(۲۷)

در اقدامی دیگر، گروه ضربت کمیته انقلاب اسلامی منطقه ۱ شمیران، یکی از اعضای فعال سازمان را در قلعهک شناسایی و دستگیر کرد. از این شخص یک اسلحه ۳ و ۷۲ فشنگ به دست آمد.^(۲۸)

نیروهای گشت سپاه پاسداران منطقه ۸ تهران نیز در میدان جمهوری به ۲ سرنشین یک اتومبیل پیکان مظنون شدند و خودرو را متوقف کرده، قصد بازرسی سرنشینان آن را داشتند که یکی از آنان گریخت و دیگری دستگیر شد. از فرد دستگیرشده یک اسلحه ۳ و تعدادی فشنگ به دست آمد.^(۲۹)

۳۶۳

در ۶ ترور انجام‌شده در ۵ شهر کشور، ۴ نفر شهید و ۲ نفر مجروح شدند. در ۲ مورد تیراندازی به سوی نیروهای سپاه در شیراز نیز ۱۰ نفر مجروح شدند.

در شهر رشت، یکی از اعضای سپاه پاسداران این شهر به نام حسین افتخاری درحالی‌که به‌وسیله دوچرخه از خیابان امام خمینی عبور می‌کرد، هدف حمله دو موتورسوار مسلح قرار گرفت و به دلیل اصابت ۸ گلوله اسلحه یوزی و کلت کالیبر ۴۵ به شهادت رسید. ضاربین پس از این اقدام، با متوقف کردن یک تاکسی و سرقت آن گریختند. بلافاصله، پلیس ژاندارمری و یک پاسبان مسلح، مهاجمان را تعقیب کردند، اما آنان با تیراندازی به سوی اتومبیل ژاندارمری مانع تعقیب شده، از محل دور شدند. نیروهای گشت سپاه پاسداران ۱۵ دقیقه بعد، تاکسی را بدون سرنشین در یکی از خیابان‌های شهر پیدا کردند.^{(۳۰)*}

در بندرعباس، افراد وابسته به گروه‌های ضدانقلاب ساعت ۰۷:۰۰ صبح، به یکی از نیروهای

* عامل ترور روز بعد در درگیری با نیروهای کمیته زخمی و دستگیر شد.

سپاه پاسداران به نام محمدحسین پوردلیر که عازم محل کار خود بود، تیراندازی کردند که وی بر اثر اصابت گلوله به شهادت رسید.^(۳۱)

در گرگان هم یکی از کسبه انقلابی و مؤمن شهر به نام نعمت رحمانی نژاد به دست یک دختر وابسته به سازمان مجاهدین خلق ترور شد و به شهادت رسید. مردم چند ساعت بعد ضارب را درحالی که یک اسلحه رولور به همراه داشت، شناسایی و دستگیر کردند و به سپاه پاسداران تحویل دادند.^(۳۲)

یکی از اعضای بسیج سپاه پاسداران بابل هم به نام وحید بابایی به دست یکی از افراد سازمان مجاهدین خلق به شهادت رسید. ضارب که یک کلت کمری به همراه داشت، دستگیر شد.^(۳۳) همچنین یک پاسدار کمیته مرکزی بابل، هدف حمله یکی از عوامل گروه‌های مسلح ضدانقلاب قرار گرفت و ۲ گلوله به پای وی اصابت کرد. ضارب که مسلح به اسلحه یوزی، بود با موتورسیکلت گریخت.^(۳۴)

در سبزوار هم سرپرست کمیته مرکزی انقلاب اسلامی شهر درحالی که عازم محل کار خود بود، هدف گلوله دو موتورسوار مسلح قرار گرفت و از ناحیه کتف چپ مجروح شد. عاملان سوء قصد نیز متواری شدند.^(۳۵)

ساعت ۶ صبح امروز نیز ۸ نفر از افراد مسلح گروه‌های ضدانقلاب در نزدیکی پادگان هوابرد شیراز، از چند طرف با اسلحه‌های ۳ و یوزی به یک مینی‌بوس حامل نیروهای سپاه پاسداران حمله کردند که در این اقدام ۸ نفر از افراد سپاه مجروح شدند.

در حادثه دیگری، سرنشینان مسلح یک خودرو رنو درحالی که دو موتورسوار مسلح به ۳ و یوزی از آنها حمایت و محافظت می‌کردند، در فلکه هنگ شیراز به سمت اتومبیل حامل نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تیراندازی کردند که بر اثر اصابت گلوله، ۲ پاسدار مجروح شدند. مهاجمان نیز که ۵ نفر بودند گریختند.^(۳۶)

۳۶۴

در بمب‌گذاری‌های امروز افراد ضدانقلاب در مسجدسلیمان، اصفهان، کرمانشاه، قزوین و مشهد، تلفات و خساراتی به بار آمد. در فومن نیز یک بمب کشف و خنثی شد. همچنین خرمن‌های روستائیان دورود به آتش کشیده شد.

بر اثر انفجار یک بمب که زیر اتاقک نگهبانی ستاد مقاومت بسیج سپاه پاسداران مسجدسلیمان کار گذاشته شده بود، این محل منهدم شد. در این حادثه یکی از اعضای بسیج به نام شاهپور حسین‌زاده به شهادت رسید و ۳ نفر دیگر که در محل نگهبانی می‌دادند، مجروح شدند. به همین مناسبت، بازار شهر مسجدسلیمان تعطیل و ۳ روز عزای عمومی اعلام شد.^(۳۷) در اصفهان، ۲ نفر از افراد وابسته به گروه‌های ضدانقلاب با استفاده از تاریکی شب، قصد بمب‌گذاری

در کنار چند ستون اصلی ساختمان مرکز انقلاب اسلامی افغانستان را داشتند که نگهبانان این محل متوجه اقدام آنان شدند و با دادن فرمان ایست، تیر هوایی شلیک کردند، اما عوامل بمب‌گذار توجهی نکردند و دو طرف با یکدیگر درگیر شدند. در این درگیری، یکی از افراد ضدانقلاب کشته شد و دیگری که احتمالاً زخمی شده بود، گریخت. در بازرسی از این محل، ۲ لول دینامیت، یک پوند تی.ان.تی، ۲ چاشنی الکتریکی و سیم رابط و یک باتری بزرگ استانداردشده، به دست آمد.^(۴۸) انفجار یک بمب دست‌ساز در مقابل کتابخانه حضرت ولی عصر (عج) کرمانشاه هم خساراتی به این کتابخانه وارد کرد.^(۴۹)

در قزوین نیز دو موتورسوار در خیابان شهید قرنی این شهر یک بمب دست‌ساز به سمت مغازه یکی از کسبه متعهد شهر پرتاب کردند که بر اثر انفجار آن خساراتی به این مغازه وارد شد. مردم بلافاصله به تعقیب مهاجمان پرداختند، اما آنان با به‌جاگذاشتن موتورسیکلت از محل حادثه گریختند.^(۴۰)

در خیابان طالقانی مشهد هم سرنشینان یک اتومبیل پیکان مغازه قماش‌فروشی یکی از افراد متعهد شهر را با پرتاب یک بمب آتش‌زا به آتش کشیدند که با کمک مردم محل، از گسترش آتش جلوگیری شد. روابط عمومی سپاه پاسداران مشهد اعلام کرد جمعه گذشته از این اتومبیل برای ترور یک پاسدار در خیابان دانشگاه مشهد استفاده شده بود.^(۴۱)

علاوه بر این، یک بمب دست‌ساز نیز که مقابل منزل رئیس آموزش و پرورش شهرستان فومن در کوی رشتیان کار گذاشته شده بود، با تلاش مأموران کلانتری بخش ۲ کشف و خنثی شد.^(۴۲) همچنین بر اثر یک آتش‌سوزی که افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی به راه انداختند، خرمن‌های روستائیان در میان از توابع دورود در استان لرستان از بین رفت.^(۴۳)

۳۶۵

۶۱ تن از افراد فعال وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و چریک‌های فدایی خلق (اقلیت) در شهرهای گوناگون کشور دستگیر شدند و از آنان اسناد و مدارک درون‌سازمانی، تعدادی اسلحه و مقداری مهمات به دست آمد. همچنین ۱۹۰ نفر از افراد گروه‌های مسلح ضدانقلاب در ماه‌های اخیر در انزلی و یزد، دستگیر شده‌اند که تعدادی از آنان با سپردن تعهد کتبی آزاد شدند. در کرمانشاه، در رابطه با ترور حجت‌الاسلام بهاء‌الدین عراقی و پاسدار محافظش* ۳ نفر دستگیر شدند. در اسناد به‌دست‌آمده از این افراد، کروکی منزل مجید حداد عادل معاون سیاسی - عمرانی استانداری کرمانشاه وجود داشت که این افراد قصد ترور وی را داشتند.^(۴۴) در آمل نیز یکی از افراد گروه‌های مسلح ضدانقلاب که عازم تهران بود، شناسایی و دستگیر

* حجت‌الاسلام عراقی و پاسدار محافظش در ۲۰ مرداد ۱۳۶۰ ترور شدند.

شد. از اتومبیل این فرد ۷۰ فشنگ، ۶ خشاب ژ۳، نوار فشنگ ژ۳، خشاب کلت، وسیله پاک کردن اسلحه و مقداری کاغذ تراکت و فتوکپی به دست آمد.^(۴۵)

در صومعه سرا هم ۲ عضو سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و یکی از هواداران چریک‌های فدایی خلق شناسایی و دستگیر شدند.^(۴۶)

در روستای کیاکالایه لنگرود نیز ۴ نفر بومی وابسته به سازمان مجاهدین خلق که ۲ نفر از آنان دختر بودند، در یک خانه تیمی دستگیر شدند. از این افراد، مدارک سازمانی و جزوه‌های چگونگی ساخت مواد منفجره و نحوه منفجرکردن تأسیسات و منازل مسکونی به دست آمد.^(۴۷) به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران یزد، در یک ماه اخیر، ۱۳۰ تن از وابستگان گروه‌های مسلح ضدانقلاب؛ به‌ویژه سازمان مجاهدین خلق، در این شهر دستگیر شده‌اند که از این تعداد، ۳۰ نفر پس از بازجویی و ابراز ندامت آزاد شدند. ۲ نفر نیز با معرفی خود به سپاه ۳ اسلحه ژ۳ و ۵۰ فشنگ و یک کلاشینکف با ۱۰۰ تیر مربوط به آن را تحویل دادند، همچنین ۶ سلاح کمری و تعداد فراوانی فشنگ مربوط به آن کشف و ضبط شد.^(۴۸)

یک مقام آگاه دادگاه انقلاب اسلامی خمینی‌شهر نیز اعلام کرد با همکاری مؤثر مردم، نیروهای سپاه پاسداران در چند روز گذشته، ۱۲ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق را که از شیراز و کازرون به این شهر آمده بودند، شناسایی و دستگیر کردند. از این افراد اسناد سازمانی بسیاری به دست آمد.^(۴۹) سپاه پاسداران کرج هم در یک عملیات سازماندهی شده ۲۷ نفر از وابستگان سازمان مجاهدین خلق را در منطقه حصارک کرج شناسایی و دستگیر کرد. جرائم این افراد عبارت است از: ایجاد آشوب و ارباب و به‌هم‌زدن نظم عمومی؛ حمله مسلحانه به اماکن و محل‌های تجمع؛ مخفی کردن اسلحه و مهمات؛ دراختیار قراردادن منزل، پول و سایر امکانات برای اعضای سازمان. دستگیری این عده، پس از دستگیرشدن ۳ نفر از رهبران سازمان در کرج در یک خانه تیمی و ۲ عضو فعال این سازمان در خانه تیمی دیگری انجام شده است.^(۵۰)

در خرم‌آباد نیز ۷ نفر از هواداران سازمان مجاهدین خلق و ۴ نفر از اعضای سازمان چریک‌های فدایی خلق (اقلیت) با تلاش نیروهای سپاه پاسداران شناسایی و دستگیر شدند. ۳ نفر از دستگیرشدگان وابسته به سازمان مجاهدین خلق، از نیروهای فعال این سازمان هستند که یکی از آنان در انفجار ساختمان جهاد سازندگی در چند روز اخیر، دست داشته است.^(۵۱)

همچنین روابط عمومی سپاه پاسداران بندر انزلی اعلام کرد که از آغاز درگیری‌های مسلحانه گروه‌های ضدانقلاب تاکنون، ۶۰ نفر از هواداران سازمان مجاهدین خلق، سازمان چریک‌های فدایی خلق، (گروه اشرف دهقان) و پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در این شهر دستگیر شده‌اند که از این تعداد، ۳۰ نفر با اظهار پشیمانی و سپردن تعهد کتبی آزاد شدند و ۲۸ نفر از آنان با حکم دادسرای انقلاب اسلامی در بازداشت به سر می‌برند.^(۵۲)

۳۶۶

پس از گذشت ۱۹ روز از انتشار وصیت‌نامه محمدرضا سعادتی از اعضای کادر مرکزی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سکوت این سازمان در برابر آن، امروز سازمان مجاهدین با انتشار اعلامیه‌ای این اقدام را محکوم کرده، با جعلی خواندن متن وصیت‌نامه آن را در تعارض با اندیشه‌های سعادتی خواند.

در قسمتی از این اطلاعیه پس از اشاره به اعدام سعادتی آمده است: «ارتجاع ضدخلقی حاکم پس از این جنایت سنگین ... وصیت‌نامه‌ای را علم کرده و به برادر شهیدمان نسبت می‌دهند، درحالی که محتوای آن کمترین شباهت و قرابتی با افکار و اعتقادات او ندارد، غافل از اینکه مردم ما به‌خصوص نیروهای انقلابی و بالخصوص اعضا و هواداران مجاهدین دیگر آن‌چنان آبدیده شده‌اند که فریب این شگردها و خیانت‌های مرتجعین ضدخلق را نمی‌خورند.

... تفاوت‌ها و تضادهای بارز و آشکار در انشا و نگارش متن منتشره از جانب ارتجاع با فرهنگ و سبک نوشته‌های شهید سعادتی [وجود دارد]؛ ... تفاوت‌هایی که در خط به‌کاررفته و در متن منتشره از جانب ارتجاع با خط سعادتی به‌طور آشکار به چشم می‌خورد و مهم‌تر از همه اینکه اگر سعادتی چنین نظراتی ابراز می‌کرد، چگونه ممکن بود که ارتجاع حاکم وی را اعدام کند؟»

نشریه رویدادها و تحلیل سپاه این موضع سازمان در برابر نفر دوم تشکیلات را این‌گونه تحلیل کرده است: «مجاهدین خلق پس از مدت‌ها که معطل مانده بود به هواداران درمورد وصیت‌نامه سعادتی چه جوابی بدهد، چاره کار را در پشت‌هم‌اندازی و ردیف کردن یک سری الفاظ تحریک‌کننده می‌بیند و سعی می‌کند اصل قضیه را منکر شده و خود را راحت کند. سازمان با چهره‌ای که از سعادتی ساخته بود، مسلم بود که نمی‌توانست به او انواع مارک‌های حاضر و آماده را بچسباند؛ برای همین، مدتی به سکوت برگزار کرد، ولی عاقبت مجبور شد با تکذیب‌نامه و قبحانه‌ای خود را از این مخمصه خلاص کند.»^(۵۳)

۳۶۷

در پی ناکامی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تبدیل کردن تظاهرات محدود خیابانی هواداران مسلح به جریان اعتصاب در کشور که این اقدام را ورود به مرحله جدیدی می‌دانست و با استقبال رسانه‌ها و خبرگزاری‌های غربی نیز مواجه شده بود، امروز سازمان از موضع ضعف و استیصال، مسئولان نظام و افراد متعهد به انقلاب را به برخورد و مجازات تهدید کرد و در اطلاعیه‌ای از نمایندگان مجلس، اعضای کابینه، کارکنان اداره‌ها و نهادهای اقتصادی، سیاسی، انتظامی و تبلیغاتی انقلاب خواست از سمت‌های خود استعفا کنند وگرنه نیروهای انقلابی (!) آنها را در امان نخواهند گذاشت.

در قسمت دیگری از این اطلاعیه نیز سازمان به نمایندگی از مردم (!)، از پاسداران کمیته و

سپاه، نیروهای شهربانی و پلیس خواست از شغل‌های خود کناره بگیرند، که در این صورت، سازمان و مردم آنان را با آغوش باز خواهند پذیرفت!

در ادامه این اطلاعیه آمده است: یک بار دیگر به پاسداران کميته و سپاه گوشزد می‌کنیم که نیروهای انقلابی و مجاهدین خلق هیچ‌گونه کینه شخصی نسبت به آنها ندارند و در صورتی که از این ارگان‌های سرکوب ارتجاعی کنار بکشند، از هرگونه تعرض، مکافات و مجازاتی در امان بوده و مردم ما آنها را با آغوش باز خواهند پذیرفت.

ما به پرسنل شهربانی و نیروهای پلیس هشدار می‌دهیم که رژیم ارتجاعی می‌خواهد از آنها یک پلیس ضدخلفی ساخته و در برابر نیروهای انقلابی و مردم قرار دهد. چیزی که آشکارا در سخنان چندی پیش رئیس جنایتکار مجلس غیرقانونی ارتجاع به چشم می‌خورد. ما امیدواریم که نیروهای پلیس در برابر فشارها تسلیم نشده و در برابر مردم و نیروهای انقلابی قرار نگیرند. نشریه رویدادها و تحلیل سپاه پاسداران با انتشار مطلبی در واکنش به این اقدام سازمان، به بررسی دلایل صدور چنین اطلاعیه‌ای پرداخته است. در بخش‌هایی از این مطلب آمده است:

سؤالی که همواره پس از خواندن این شب‌نامه‌ها، مصاحبه‌ها و... به ذهن متبادر می‌شود این است که منافقین با بیان چنین مهمالتي که بی‌شک خودشان هم به پوچی آن معترف‌اند، دنبال چه هستند؟ و اینان با پشتوانه کدام یک از اقشار خلق و با تکیه بر کدام طبقه احتمالی این قدر گنده‌گویی می‌کنند و این قدر از خلق و انتقام خلق! و از نیروهای مقاومت مردمی او صحبت به میان می‌آورند؟ آنچه در این زمینه می‌توان گفت، این است که آنان خود فهمیده‌اند که دیگر به صورت یک جریان سیاسی در جامعه انقلابی ما حضور ندارند و دیگر در این جامعه جایی برای آنها نیست. آنها خود در تحلیل‌های درون‌گروهی‌شان علی‌رغم آنچه در اعلامیه‌ها و هشدارنامه‌ها و... از خلق دم می‌زنند، معترف‌اند که از پایگاه مردمی برخوردار نیستند و در رابطه با جناح مقابلشان، یا به قول خودشان ارتجاع، برعکس معتقدند که از پایگاه بسیار وسیعی برخوردار است!

آنها درحقیقت اگر شب‌نامه‌هایی به هم صادر می‌کنند نه برای داخل کشور و مردم ایران است، چراکه خوب دریافته‌اند که چه خشم و نفرتی از آنان در میان مردم موج می‌زند و از فرط همین خشم و نفرت قادر نیستند این اعلامیه‌ها را حتی به دست هواداران‌شان برسانند.^(۵۴)

۳۶۸

محمدجواد باهنر نخست‌وزیر، صبح امروز در مجلس شورای اسلامی حضور یافت و ۲۲ وزیر کابینه خود را برای کسب رأی اعتماد معرفی کرد.^{*} وی قبل از معرفی وزیران، در سخنانی به دو موضوع جنگ و مشکلات ناشی از آن و گروه‌های مسلح ضدانقلاب اشاره کرد.

* اسامی وزیران کابینه در روزشمار ۲۶ مرداد ۱۳۶۰ آمده است.

محمدجواد باهنر در جلسه معرفی ۲۲ وزیر کابینه بر حمایت دولت از جنگ تأکید کرد.

نخست‌وزیر درباره مشکلات جنگ گفت: «همه می‌دانیم که مملکت با مشکلات فراوان اقتصادی، امنیتی، اجتماعی، سیاسی و نظامی دست‌به‌گریبان است، اما آنچه مهم است این است که متولی حل مشکلات، خود مردم شده‌اند و دیگر ناخالصی ندارند.

برادران می‌دانند حدود ۱۱ ماه است که کشور در حال جنگ است و این ۱۱ ماه جنگ، از نظر

اقتصادی ضربه‌های سنگینی به ما وارد کرده است. کارخانه‌های بزرگی در مناطق جنگی تعطیل شده، صدور و استخراج نفت در مناطق جنگی با مشکلات فراوان روبه‌رو شده، امور کشاورزی در ۵ استان جنگ‌زده مختل گردیده، خریدهای خارجی ما با توجه به نیازهای جنگی و مسائل ارزی و لزوم واردات برخی کالاهای غذایی و غیره نابسامان شده، بنادر، گمرکات، بهداشتی، آموزش و پرورش و بسیاری دیگر از نهادهای کشور با مشکلات روبه‌رو هستند و... پس ما در چنین شرایطی داریم زندگی می‌کنیم و با مشکلات زیادی مواجه هستیم، اما با این حال از نظر سیاسی و اجتماعی در آستانه توفیق قرار داریم و در عین حال، دلی پرامید نسبت به سرنوشت جنگ داریم، زیرا هیچ‌گاه نباید صرفاً از دید منفی به مسئله جنگ نگاه کرد و فقط مشکلات را دید؛ چراکه در جریان جنگ، ارتش ما احیا شد، سپاه پاسداران به اوج خود رسید، ملت ما بسیج شد، موضع نه شرقی و نه غربی ما در دنیا تثبیت گردید.»

وی افزود: «در زمینه جنگ تحمیلی نیز دشمن به سرعت مواضعش را لااقل از نظر روحی دارد خالی می‌کند و با تصمیماتی که گرفته شده، امیدهای زیادی به آینده نزدیک جنگ داریم و همچنان که ما در جنگ ساخته شدیم، به زودی از دستاوردهای پیروزی در آن نیز استفاده خواهیم کرد.»

وی در ادامه، دیدگاه دولت در مورد گروه‌های مسلح ضدانقلاب را چنین بیان کرد: «دولت خودش را آماده کرده تا بتواند وارث آن‌همه مشکلات باشد و بتواند هدف‌های نظامی و سیاسی و غیره را برای بازسازی کشور دنبال کند. دولت مصمم است این حرکت تند امنیتی ضدگروهک‌های وابسته به آمریکا را ادامه دهد و برادران ما مصمم‌اند تا پاک‌سازی کامل محیط بایستند و اجازه ندهند که مملکت ما به دست ضدانقلابیون بیفتد.»^(۵۵)

۳۶۹

در پی توقیف کشتی حامل ۱۷۷ تن دینامیت به مقصد عراق، علی شمس اردکانی سفیر ایران در کویت، در مصاحبه با روزنامه‌های کویتی عرب تایمز و کویت تایمز شایعه بستن تنگه هرمز توسط جمهوری اسلامی ایران را تکذیب کرد.

وی گفت: «کسانی که می‌گویند ایران تنگه هرمز را بسته است، بیهوده‌گویی می‌کنند. ایران مطلقاً قصد جلوگیری از کشتیرانی در تنگه هرمز را ندارد، مگر در مواردی که وسایل نظامی به مقصد دشمن حمل می‌شود. این موضوع یک حق قانونی است. ایران برای توقیف محمولات نظامی به مقصد دشمن هرچه در توان دارد انجام می‌دهد و با محمولات تجاری کاری نخواهد داشت.» آقای اردکانی تأکید کرد: «ایران امنیت هرنوع محموله معمولی را هنگام عبور از تنگه هرمز تضمین می‌کند.»

خبرگزاری فرانسه که این خبر را به نقل از این دو نشریه مخابره کرده، افزوده است: «این اظهارات به دنبال شناسایی یک کشتی دانمارکی حامل مواد منفجره به سوی عراق توسط نیروی دریایی ایران صورت گرفته است. مقامات ایران تأکید کرده‌اند مواد منفجره فوق به صورت بمب و گلوله از سوی عراق علیه ایران مورد استفاده قرار گرفته‌اند. بدین سبب، مواد منفجره را توقیف و کشتی را آزاد کرده‌اند.»^(۵۶)

این درحالی است که رادیو صوت‌الجماهير (عراق) از ناراضیاتی مسئولان کویتی از توقیف کشتی دانمارکی حامل مواد منفجره به مقصد عراق خبر داد.

در بخشی از این خبر آمده است: «کویت امروز رسماً خاطرنشان ساخت که تعرض کشتی‌های ایرانی به کشتی دانمارکی حامل کالا برای چند کشور عربی، زیرپا گذاشتن آزادی کشتیرانی در آب‌های بین‌المللی به حساب می‌آید. دکتر عبدالرحمن العوضی وزیر بهداری و کفیل وزیر مشاور در امور نخست‌وزیری کویت، اعلام کرد که هیئت دولت امروز در نشست هفتگی خود این موضوع را مورد بحث و بررسی قرار داد و اینک وزارت امور خارجه کویت یادداشتی رسمی آماده می‌نماید تا تقدیم دولت ایران کند. وزیر [بهداری] کویت گفت این چنین رفتاری از سوی ایران نسبت به کشتی‌ها، [به] فشارآمدن به آزادی بازرگانی در منطقه‌ای که به بازرگانی و تجارت بین‌المللی وابسته است، منجر می‌شود.»^(۵۷)

۳۷۰

ناوچه موشک‌انداز ایرانی تبریز که در مسیر فرانسه به ایران در آب‌های ساحلی اسپانیا رها شده بود،^{*} برای سوخت‌گیری وارد بندر کازابلانکا در مراکش شد. خبرگزاری مراکش مدعی شد ربابندگان این ناوچه پس از ورود به کازابلانکا و تهدید

* خبر توقیف کشتی و تخلیه ۱۷۷ تن دینامیت توسط نیروی دریایی ارتش در روزشمار ۱۹ مرداد ۱۳۶۰ آمده است.

** این ناوچه در ۲۲ مرداد ۱۳۶۰ رها شده بود.

مقامات بندری، خواستار تأمین مایحتاج خود؛ از جمله سوخت، آب و آذوقه شده‌اند و مقامات بندر نیز باتوجه به قدرت تسلیحات این ناوچه و وحشت از ایجاد انفجار یا درگیری در این منطقه، وسایل مورد نیاز آنان را در اختیارشان گذاشته‌اند و ربایندگان پس از دریافت مایحتاج خود این بندر را ترک کرده‌اند.^(۵۸)

از سوی دیگر، برخی سازمان‌ها و مقامات سیاسی و نظامی ایران در این باره اظهار نظر کردند؛ از جمله وزیر امور خارجه ایران با انتشار بیانیه‌ای همکاری مقامات مراکش با ربایندگان ناوچه را محکوم کرد.^(۵۹)

سرتیپ فلاحي جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش نیز در مصاحبه‌ای با بیان اینکه مسئولیت بازگرداندن این ناوچه برعهده اسپانیاست، گفت: «چون ناوچه در آب‌های ساحلی کشور اسپانیا ربهوده شده است و اسپانیا در این آب‌ها حاکمیت، مسئولیت و تعهد دارد، خود کشور اسپانیا با تمام توانایی‌های سیاسی‌اش بایستی اقدام کند و ناوچه ما را پس بگیرد و ببرد در همان محلی که ربهوده شده و تحویل ما بدهد؛ یعنی لااقل تا حدود مرز آب‌های ساحلی ما را بدرقه و اسکورت کند. امنیت ناوچه ما به‌عهده آن کشور است.»^(۶۰)

همچنین به گزارش خبرگزاری فرانسه، یک هیئت ایرانی به سرپرستی یک افسر بلندپایه ارتش ایران برای پیگیری امور مربوط به ناوچه ربهوده‌شده ایرانی امروز وارد مادرید پایتخت اسپانیا شد و با وزیر امور خارجه اسپانیا ملاقات و از کوشش‌های اسپانیا در این باره تشکر کرد. مقامات وزارت امور خارجه اسپانیا درباره محل کنونی ناوچه ایرانی اظهار کردند که ناوچه در آب‌های اسپانیا نیست.^(۶۱)

روزنامه *السنیر* (چاپ بیروت) درباره دست‌داشتن عوامل سرویس‌های اطلاعاتی چند کشور غربی در ربودن ناوچه تبرزین اطلاعاتی را به استناد برخی منابع آگاه در پاریس منتشر کرد. این روزنامه نوشته است: «ربودن ناوچه [تبرزین] از طریق توطئه مشترک برخی از جناح‌های وابسته به دستگاه جاسوسی اسرائیل [موساد] در داخل دستگاه اطلاعاتی فرانسه و همکاری دستگاه‌های جاسوسی اسپانیا و ایتالیا انجام گرفته است.»

در ادامه مطلب این روزنامه آمده است: «ربایندگان ناوچه تبرزین از عوامل دریادار حبیب‌اللهی بوده‌اند که ۴ نفر از آنها چند روز پیش، از ایالات متحده آمریکا به اروپا آمده و ۲ نفر از آنها از طریق فرانسه و ۲ نفر از طریق ایتالیا وارد اسپانیا شده و به مدت ۲ روز در پایگاه آمریکایی "خونه" در اسپانیا، آموزش دیده و از آنجا با یک قایق اسپانیایی راه را بر ناوچه تبرزین بسته و آن را تصرف کرده‌اند.»^(۶۲)

دو ناوچه خنجر و نیزه نیز که به دلیل وضعیت نامساعد هوا در بندر المریای اسپانیا پهلوی گرفته بودند، امروز در ادامه مسیر خود به مقصد آب‌های ایران وارد بندر اوران کشور الجزایر شدند.

مقامات الجزایر در بیانیه مختصری دلیل توقف این دو ناوچه را مشکلات فنی اعلام کردند.^(۶۳) خبرگزاری فرانسه به نقل از آژانس خبری الجزایر از شهر الجزیره در این باره گزارش داد: «دو ناوچه ایرانی در بندر بزرگ اوران واقع در غرب الجزایر لنگر انداخته‌اند. خبرگزاری الجزایر درباره ساعت ورود این دو ناوچه و مدت توقف آنها هیچ گونه توضیحی نداده است. به گزارش این خبرگزاری، مقام‌های الجزایری که مناسبات خوبی با تهران دارند، در حال حاضر، از هرگونه تفسیری ابا دارند. سفارت ایران در الجزایر نیز به همین نحو با مسئله برخورد کرده است. علی‌الاصول این دو ناوچه باید از طریق کانال سوئز به ایران مراجعت کنند.»^(۶۴)

۳۷۱

محدودیت‌های کمی که دولت فرانسه در مورد بنی‌صدر و رجوی به دلیل برخی ملاحظات اعمال کرده بود، با بازگشت سفیر این کشور و فرانسویان مقیم تهران به کشورشان برطرف شد و آنان اقدامات تبلیغاتی خود را علیه جمهوری اسلامی از سر گرفتند؛ رادیو صدای آمریکا در گزارش امروز خود با اعلام این مطلب به بررسی این اقدام دولت فرانسه و آخرین صحبت‌های بنی‌صدر و رجوی پرداخته است. در بخشی از گزارش صدای آمریکا آمده است: دولت فرانسه محدودیت‌هایی را که در مورد ابوالحسن بنی‌صدر رئیس‌جمهور پیشین حکومت اسلامی ایران و مسعود رجوی رهبر سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، اعمال می‌شد تا حدودی کاهش بخشیده است. درحالی که توجه جهانیان به تصرف یک ناوچه نیروی دریایی ایران توسط گروهی از ایرانیان به رهبری رئیس پیشین ستاد مشترک نیروهای مسلح زمان شاه معطوف است، فرانسه به کاستن از دامنه محدودیت‌های فعالیت بنی‌صدر و رجوی مبادرت کرده است. تا چهارشنبه شب گذشته، بیشتر فرانسویانی که در ایران زندگی می‌کردند به فرانسه بازگشته بودند. در روز جمعه، خطوط تلفنی خانه محل اقامت بنی‌صدر و رجوی در حومه پاریس بار دیگر به کار افتاد و مأمورین انتظامی نگهبان خانه از متفرق کردن روزنامه‌نگاران باز ایستاده‌اند. چنین به نظر می‌رسد که محدودیت‌هایی که به دنبال انجام نخستین مصاحبه‌های مطبوعاتی آن دو در روزهای اولیه حضور غیرمنتظره‌شان در پاریس آغاز شده بود، اینک پس از دو هفته، لغو شده است. دیروز خبرگزاری فرانسه به انتشار مصاحبه‌ای با بنی‌صدر مبادرت نمود و لوموند یکی از روزنامه‌های معتبر آن کشور، متن مصاحبه با رجوی را چاپ کرد.

در ادامه این گزارش، گوینده رادیو آمریکا گفت: بنی‌صدر در مصاحبه‌ای تأکید کرد تا زمانی که دستور حکومت اسلامی در ایران جز انفجار و اعدام نیست، حرکاتی همانند تصرف ناوچه نیروی دریایی ایران تکرار خواهد شد. بنی‌صدر گفت که برای بازیافتن قدرت، از این پس، فعالیت‌های خود را از طریق شورای ملی مقاومت که با همکاری رجوی تشکیل شده است دنبال خواهد کرد و رجوی نیز به نوبه خود می‌گوید اینک که وضع آنان روال عادی‌تری به خود گرفته است، فعالیت‌های خود را از سر خواهند گرفت.^(۶۵)

۳۷۲

طارق میخائیل یوحنا عزیز معاون نخست‌وزیر و عضو شورای فرماندهی حزب بعث عراق، در گفت‌وگو با مجله لبنانی *الحوادث* (چاپ لندن) به سؤالاتی درباره جنگ با ایران پاسخ داد. درحالی‌که پس از گذشت یازده ماه از جنگ، ارتش عراق زمین‌گیر شده است و نیروهای ایرانی نیز در چندین عملیات موفق شده‌اند بخش‌هایی از مناطق اشغال‌شده را آزاد کنند، طارق عزیز می‌کوشد بسیاری مسائل بدیهی جنگ را وارونه جلوه دهد و همچنان بر ادعاهای اولیه رژیم بعث در حمله به ایران درباره مالکیت بخش‌هایی از خوزستان تأکید می‌کند.

بخش‌هایی از این گفت‌وگو که خبرگزاری پارس آن را مخابره کرده، چنین است:

«[طارق عزیز گفت:] عراق به‌هیچ‌وجه سر برای کسی فرود نخواهد آورد، حتی اگر این جنگ ده سال طول بکشد و باید بگویم که قسمت سخت جنگ پایان یافته و قسمت‌های ساده آن باقی مانده است و موقعیت ما روزبه‌روز رو به بهبودی می‌رود. از او پرسیده شد: آیا جنگ اکنون یک جنگ فرسایشی نیست؟ اگر هست چگونه ساده‌تر شده است؟ طارق عزیز پاسخ می‌دهد: طولانی‌شدن جنگ به معنی فرسایشی شدن آن نیست، فرسایشی شدن آن هنگامی است که طرف درگیر بنیادهای اساسی خویش از لحاظ سیاسی، اقتصادی و روحی را از دست بدهد، ولی اگر کشوری بتواند حتی درحالت جنگ نیروهایش را گسترش داده، روحیه ملتش را بالا برده و روابط بین‌المللی‌اش را گسترده‌تر کند، چگونه آن را جنگ فرسایشی می‌توان نامید؟

سلاح‌های نیروهای نظامی ما بیشتر شده و کاردانی نظامیان افزایش یافته و روحیه مردم قوی‌تر شده است و همه اینها عناصر ترقی و قدرت است، درحالی‌که فرسایش در طرف مقابل [ایران] دیده می‌شود. تنها خسارتی که متوجه عراق می‌شود زیان‌های جانی است نه به‌خاطر کثرت آن، بلکه به‌خاطر علاقه به اتحاد ملت است. ادامه جنگ باعث تشدید اختلافات داخلی ایران گردیده و احتمال بروز جنگ داخلی را تشدید کرده و اقتصاد آن را نابود می‌سازد. پس، از ادامه جنگ برای طرف مقابل فقط زیان‌های جانی نیست، بلکه نابودی او را در بر خواهد داشت و آینده بسیار خطرناکی برای ایران پیش‌بینی می‌شود.

در ادامه مصاحبه، طارق عزیز با تغییر عبارات، ادعای حکومت عراق مبنی بر تجزیه استان خوزستان را به‌شکل دیگری مطرح کرد و در پاسخ به خبرنگار که پرسید: قبلاً گفته بودید هدف شما تجزیه ایران است، آیا همچنان برای نیل به این هدف اصرار دارید؟ گفت: ما نگفتیم که هدفمان تجزیه ایران است، ما برای دفاع از خود برعلیه تجاوز ایران وارد عمل شدیم و همچنان اصرار داریم که به یک راه‌حل مسالمت‌آمیز و شرافتمندانه با هر حکومتی که در ایران باشد؛ حتی حکومت فعلی دست یابیم، ولی آنچه سابقاً گفتیم این بود چنانچه ایران به تجاوز خود برعلیه عراق ادامه دهد و با یک راه‌حل مسالمت‌آمیز موافقت نکند و بازپس دادن حقوق عراق و اعراب را نپذیرد، ما ناچار خواهیم شد که حمله‌مان را برعلیه او افزایش دهیم و حمله مسلماً وحدت ایران را در بر نخواهد داشت.

معاون نخست‌وزیر عراق با معرفی ایران به‌عنوان آغازگر جنگ با ادعای اینکه ایران درخصوص پایان‌دادن به جنگ هنوز اعلام آمادگی نکرده است، افزود: درمورد اینکه تا چه وقت این جنگ ادامه خواهد یافت و چرا کشورهای بزرگ برای پایان‌دادن آن دخالتی نمی‌کنند، [باید] گفت نمی‌توانیم درباره علت عدم دخالت کشورهای بزرگ برای متوقف‌کردن جنگ صحبت کنیم. همین اندازه می‌توانم بگویم که آنها کوشش جدی برای متوقف‌کردن آن تاکنون انجام نداده‌اند و علت آن بستگی به دیدگاه‌های خودشان نسبت به امور دارد. وی درمورد ادامه جنگ افزود: ادامه طولانی‌شدن جنگ بستگی به دولت ایران دارد؛ چراکه جنگ یک عمل دوجانبه است، نمی‌تواند یک جانب آن را متوقف سازد، درحالی‌که یک‌جانبه می‌شود آن را آغاز کرد. ایرانی‌ها جنگ را آغاز کردند، ولی متوقف‌کردن آن منوط به اراده مشترک دو طرف درگیر است. ازسوی ما این اراده و خواست وجود دارد؛ البته از موضع قدرتی، ولی این اراده و خواست در ایران تاکنون به وجود نیامده است و هنگامی‌که پدید آمد، ما آماده پاسخ‌گویی به آن می‌باشیم.

وی در قسمت دیگری از این مصاحبه ضمن بیان راه‌حل‌های رژیم عراق برای خاتمه جنگ، ادعاهای قبلی عراق درباره قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر را با عبارات دیگری مطرح کرد و گفت: ما اصولی را به‌عنوان راه‌حل تثبیت نمودیم که یکی عدم استفاده از زور یا تهدید برای به دست‌آوردن اراضی است ... دیگری بازگرداندن سرزمین‌هایی که به‌زور به دست آمده. از سوی دیگر، هریک از طرفین به صاحبان شرعی خود؛ یعنی ایران حقوقی را که با زور در گذشته و حال از عراق و دیگر کشورهای عربی به دست آورده پس بدهد. دراین‌صورت، عراق نیز سرزمین‌هایی را که در این جنگ اشغال کرده است به ایران پس بدهد و در امور داخلی یکدیگر دخالت نکنند؛ زیرا ما معتقدیم که روابط صحیحی میان ایران و کشورهای عربی تا هنگامی‌که ایران در امور کشورهای منطقه دخالت کند و خود را قیم آنان بداند، وجود نخواهد داشت. این دخالت به‌گونه دیگری در زمان شاه وجود داشت و اکنون رژیم [آیت‌الله] خمینی با وسایل مختلف دیگری آن را ادامه می‌دهد، ولی ریشه هر دو دخالت یکی است. بایستی این امر متوقف شود و اگر نشود، هیچ‌گونه راه‌حل دائمی و ثابتی برای درگیری وجود نخواهد داشت. البته این به مفهوم ترس از صدور انقلاب ایران نیست و ما آن را درزمینه واقعیت‌ها به اثبات رساندیم؛ مفهوم آن تصویری از آینده روابط مسالمت‌آمیز در منطقه می‌باشد.

طارق عزیز در بخش پایانی مصاحبه خود به‌شدت از کشورهای عربی که مدعی بی‌طرفی در جنگ میان ایران و عراق هستند انتقاد کرد و گفت: ما نمی‌توانیم این مطلب را درک کنیم که چگونه ممکن است یک عربی در برابر تجاوز یک اجنبی به عرب دیگر بی‌طرف بماند.

وی در انتها، شرایط تجدیدنظر در روابط میان عراق با سوریه و لیبی را منوط به حمایت این دو کشور از عراق در جنگ اعلام کرد.^(۶۶)

۳۷۳

به گزارش خبرگزاری فرانسه، طه محی‌الدین معروف معاون رئیس‌جمهور عراق، امروز با این ادعا که مسئولیت ادامه جنگ برعهده ایران است، گفت کشورش به هرگونه اقدامات اسلامی و بین‌المللی به‌منظور یافتن راه‌حلی برای پایان جنگ پاسخ مساعد داده است، ولی ایران همچنان از همکاری در این زمینه امتناع می‌کند. بنابراین، مسئولیت ادامه جنگ برعهده این کشور است. وی در پایان تأکید کرده که عراق خواستار صلح و برقراری روابط با همسایگانش است.^(۶۷)

۳۷۴

بی‌نتیجه‌ماندن آخرین سفر گروه منتخب وزیران امور خارجه کشورهای غیرمتعهد به تهران و بغداد در جریان مذاکرات صلح در رسانه‌ها انعکاس یافت.

روزنامه *ایندین/کسپرس* (چاپ دهلی‌نو) امروز با اشاره به شکست مذاکرات صلح کشورهای غیرمتعهد نوشته است: کشورهای غیرمتعهد که در تلاش برای پایان‌دادن به جنگ عراق علیه ایران هستند، دیگر هیچ‌گونه امیدی برای دست‌یافتن به یک راه‌حلی در آینده نزدیک ندارند.

این روزنامه در ادامه افزوده است: محمدعلی رجایی رئیس‌جمهور جدید ایران، هفته گذشته به اعضای گروه غیرمتعهدها گفت که آمدورفت آنان بی‌نتیجه است و به اعتقاد ایران، سرنوشت جنگ در جبهه مشخص خواهد شد.

خبرگزاری فرانسه که این خبر را مخابره کرده، در ادامه گزارش درباره نتیجه تلاش‌های مشابه برای خاتمه‌دادن به جنگ آورده است:

گزارش *ایندین/کسپرس* حاکی است هیئت صلح غیرمتعهدها بر این عقیده هستند که هرگونه تلاشی برای یافتن یک راه‌حل در آینده‌ای نزدیک احتمالاً با موفقیت روبه‌رو نخواهد شد.

گفتنی است که در اجلاس کشورهای غیرمتعهد در دهلی‌نو (در آینده‌ای نزدیک) این هیئت با شرکت ناراسیما رائو وزیر امور خارجه هند، مالمیرکا وزیر امور خارجه کوبا، لایک گوما وزیر امور خارجه زامبیا و فاروق قدومی از سازمان آزادی‌بخش فلسطین تشکیل خواهد شد.^(۶۸)

۳۷۵

چند نشریه غربی از واگذاری تجهیزات نظامی؛ از جمله تانک و خودرو نظامی به عراق ازسوی انگلیس، اردن و استرالیا خبر دادند.

به گزارش خبرگزاری یونایتدپرس: «منابع دیپلماتیک غربی گفتند که انگلیس اخیراً یک قرارداد پنهانی برای فروش دست‌کم ۲۰ تانک چیفتن به عراق را به امضا رسانده است و در این رابطه تکنیسین‌های نظامی انگلیس برای ترتیب جزئیات امر به عراق سفر کرده‌اند.

اردن نیز تانک‌های چیفتن مدل رسکیو که برای مین‌یابی و انتقال تانک‌های معیوب از صحنه

جنگ مورد استفاده قرار می‌گیرد، خریداری نموده است، لکن منابع مطلع گفتند که دریافت این تانک‌ها از جانب عراق براساس قرارداد تنظیمی میان بغداد و لندن صورت خواهد گرفت.^(۶۹) خبرگزاری پارس نیز به نقل از *فارین ریپورت* (چاپ لندن) درباره روابط تسلیحاتی لندن و بغداد و نقش واسطه‌گری اردن گزارش داد: «دولت انگلیس مخفیانه از طریق اردن قطعات یدکی تانک چیفتن را در اختیار عراق می‌گذارد، عراق که مدعی تصرف [و غنیمت گرفتن] ۲۰۰ تانک چیفتن ایران می‌باشد، با خرید این قطعات، از آنها علیه ایران در جنگ استفاده می‌نماید. طبق این گزارش، کارشناسان نظامی ارتش انگلیس وارد عراق شده‌اند تا آموزش تعمیر این تانک‌ها و تعمیر سایر وسایل نظامی را به ارتش عراق بدهند و عراق را علیه ایران مجهزتر سازند. همچنین در مذاکرات اخیر میان عراق و انگلیس، فروش خودروهای نظامی انگلیس به عراق تصویب و به مرحله عمل درآمده است و اف.وی ۴۲۰۴. اس که یکی از وسایل نقلیه نظامی می‌باشد از این جمله است.

طبق این گزارش، در این معامله، اردن به‌عنوان دلال عمل کرده و پس از تهیه، آنها را در اختیار خریدار اصلی؛ یعنی عراق قرار داده است. طبق گزارش این نشریه، عراق اخیراً بیش از ۱۰۰ تانک چیفتن ایران را در اختیار اردن گذاشته است تا پس از تعمیر مورد استفاده قرار دهد و در ضمن، با قطعات رسیده از انگلیس وسایل نقلیه صدمه‌دیده را تعمیر نماید. براساس همین گزارش، ارتباط نظامی و حکم دلالی اردن در این میان چیز تازه‌ای نبوده و از آغاز جنگ وجود داشته است. چندی پیش، مقادیر فراوانی اسلحه‌های اتوماتیک توسط شرکت استرالیایی استایر از طریق اردن در اختیار عراق قرار گرفته؛ البته این وسایل که به نام اردن خریداری شده، هرگز در این کشور دیده و یا به کار گرفته نشده است و در صحنه جنگ عراق به مقادیر فراوانی یافت می‌شوند.

فارین ریپورت می‌افزاید: این گونه روابط دلالی از طرف اردن برای عراق از اواسط ۱۹۸۰، طبق قراردادهای نظامی قدیم آغاز گشت.

وسیله نقلیه اف.وی ۴۲۰۴ که توسط انگلیس در اختیار عراق قرار گرفته است، شبیه یک بلدوزر می‌باشد که برای حمل تانک‌های منهدم‌شده و یا تعمیراتی در جبهه در پشت خطوط تانک‌ها حرکت می‌کند و مسلح به اسلحه‌های دی ۶۲. ام. ام. می‌باشد. در ضمن، خدمه آن می‌توانند از هنگام فرار با پخش دود و گاز مخصوصی از دید دشمن پنهان گردند.^(۷۰)

خبر انعقاد قرارداد فروش تجهیزات نظامی انگلیسی به عراق در حالی انتشار یافت که خبرگزاری یونایتد پرس در گزارش دیگری مدعی تأمین بخشی از تجهیزات نظامی ایران به وسیله لیبی شد. در بخشی از این گزارش آمده است: ایران اخیراً تجهیزات جدید نظامی خود را از کشور لیبی تأمین کرده است که شامل ۲۰۰ تانک و ۲۰۰ قبضه توپ صحرایی و مقادیر زیادی گلوله توپ می‌باشد.^(۷۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز در این باره اعلام کرد: دولت لیبی اخیراً تعداد فراوانی سلاح سنگین به دولت ایران تحویل داده است، این سلاح‌ها شامل ۲۰۰ تانک، ۳۰۰ توپ و تعداد زیادی بمب و مهمات است.^(۷۲)

۳۷۶

نایف حواتمه دبیرکل جبهه دمکراتیک برای آزادی فلسطین در مصاحبه با مجله قبرسی *المواقف/العربی* حمله عراق به ایران را سبب ایجاد محدودیت برای ایران در حمایت از مردم فلسطین ذکر کرد و گفت:

«آنچه که به شدت باعث تأسف و غم است درگیربودن جمهوری اسلامی ایران در جنگی [است] که رژیم عراق بر او تحمیل کرده و او را تقریباً دست‌بسته کرده است. رژیم صدام این جنگ را به علت خواسته‌های تنگ‌نظرانه و خودخواهانه خود و برای منافع پادشاهان خلیج فارس شعله‌ور کرده است و همان‌گونه که خود صدام به دقت در اظهارات اخیر خویش اظهار داشته است، او توانایی‌های ایران را برای ایستادگی در کنار برادران خود در جبهه مقدم رویارویی با [رژیم] تجاوزگر اسرائیل و امریکا باز داشته است.»^(۷۳)

ضمیمه اول گزارش ۳۵۳: گزارش واحد طرح و برنامه‌ریزی عملیات غرب کشور درباره دلایل انفجار پادگان ابوذر و میزان خسارات وارد شده به آن

در بخشی از گزارش تیم بازرسی واحد طرح و برنامه‌ریزی عملیات غرب کشور از پادگان ابوذر که چهار روز بعد از حمله به این پادگان تهیه شد، درباره دلیل انفجار زاغه‌ها و میزان مهمات منهدم‌شده آمده است:

«پیرو شلیک‌های گذشته، مزدوران بعثی مجدداً پادگان و اطراف آن را به موشک بستند که تنها یک موشک به داخل پادگان خورده، به قسمتی از تعمیرگاه‌های تانک نزدیک آشیانه‌های تانک اصابت نموده و به علت وجود موشک‌های بسیار حساس "ماوریک" [در تعمیرگاه] این موشک‌ها منفجر شدند که در اثر انفجار این موشک‌ها بقیه مهمات در اثر موج انفجار و احتراقات شدید، یکی پس از دیگری شروع به انفجار نموده و خسارات بسیار زیادی وارد شده که به شرح زیر است:

الف) مهمات

۱. مهمات خمپاره ۱۲۰ م.م. به تعداد ۲۵۰ عدد.
۲. مهمات کاتیوشا.
۳. مهمات توپ ۱۰۵، زیاد.
۴. مهمات توپ ۱۳۰، یک کانکس.
۵. مهمات خمپاره ۸۱، مقدار قابل ملاحظه.
۶. موشک دراگون.
۷. موشک تاو، مقداری.
۸. موشک مالیونکا.
۹. موشک فلاشر.

ب) خودرو

۱. انواع مختلف کامیون نظامی، ۶۱ دستگاه.
۲. جرثقیل، ۲ دستگاه.
۳. خودرو گاز، ۱۸ دستگاه.
۴. آمبولانس، ۴ دستگاه.

ج) ساختمان

۱. ساختمان تعمیرگاه تانک.
۲. تعمیرگاه خودروهای سنگین.
۳. دو ساختمان که ظاهراً انبار تعمیرگاه‌های مزبور بوده است، مقداری کمی آسیب دیده است و ۵ دستگاه ساختمان نیز آسیب نسبتاً کمی دیده‌اند.
- همچنین یک دستگاه نیز آسیب قابل ملاحظه‌ای دیده است.^(۷۴)

ضمیمه دوم گزارش ۳۵۳: گزارش فرمانده منطقه ۷ کشوری درباره جایگاه پادگان ابوذر و دلایل خسارات فراوان واردشده به آن در گزارشی که نتیجه بازدید محمد بروجرودی فرمانده سپاه پاسداران منطقه ۷ کشوری (کرمانشاه) از پادگان ابوذر می‌باشد، به سوابق و جایگاه مهم پادگان، تلاش عراق برای انهدام پادگان و دلایل افزایش تلفات و خسارات واردشده به آن اشاره شده است.

در مقدمه گزارش آمده است:

«از ابتدای جنگ تحمیلی، پادگان ابوذر که اهمیت استراتژیکی فراوانی برای نبردهای خودی داشته است، هدفی جهت نیروهای مهاجم عراق بوده است. در روزهای اول جنگ که عراق پیشروی می‌کرد، تانک‌های عراقی حتی تا سرپل [ذهاب] رسیدند و ساختمان سپاه را که در فلکه شهر قرار داشت با گلوله تانک منهدم کردند، ولی به علت اینکه نیروی پشتیبان به اندازه کافی نداشتند، دوباره به عقب برگشته و در چند کیلومتری به طرف قصر شیرین مستقر شدند. در همان زمان نیز به دستور فرمانده تیپ ۳، پادگان ابوذر تخلیه شده بود و زاغه‌های مهمات نیز تله‌گذاری و نیروهای ارتش آماده بودند تا به مجرد پیشروی عراق، زاغه‌ها را منهدم کنند که با فداکاری شهید شیروودی و همکاریانش و نیز با حملات برادران پاسدار، نیروهای عراقی عقب نشسته و خطر از سر پادگان رفع شد. با ادامه جنگ و خراب شدن شهر سرپل [ذهاب]، ستاد سپاه و قرارگاه ارتش به پادگان ابوذر منتقل شد.

عراق از همان روزهای اول سعی در منهدم کردن پادگان به وسیله توپخانه و موشک داشت که موفق نبود. از حدود سه ماه قبل، با آرام شدن جبهه‌ها، عراق شروع به ثبت تیر بر روی پادگان نمود، به نحوی که معمولاً روزانه، یک، دو الی سه گلوله توپ به خود پادگان یا با فاصله‌ای بسیار نزدیک برخورد کرد. از یک ماه پیش به این طرف، چند مورد انفجار شدید رخ داد که حکایت از پرتاب موشک می‌کرد.

در ادامه گزارش، دلایل افزایش تلفات و خسارات واردشده به پادگان چنین بیان شده است:

۱. نبودن طرح جامع جهت مقابله با مسئله‌ای از این قبیل آتش سوزی به خصوص در پادگان.
۲. وجود تقریباً تمامی مراکز لجستیکی ارتش در محلی نزدیک به هم در داخل پادگان که به خوبی در دید دیدبان عراقی مستقر در قراویز بوده است؛ نظیر زاغه‌های سطحی مهمات، پمپ بنزین، آمادگاه موتور، پاک‌سازی وسایل نقلیه، زرهی و وسایل نقلیه سنگین.
۳. نداشتن و اعمال نکردن طرح‌های حفاظتی نظیر سنگر کردن جهت وسایل زرهی و سنگین و رها کردن مهمات بدون حفاظ در سطح زمین و رعایت نکردن اصول ابتدایی نگهداری وسایل و مهمات [توپخانه]^(۷۵) و یا انفجار موشک‌های ماوریک.

ضمیمه گزارش ۳۵۷: متن اطلاعیه کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران پیرو کنگره چهارم در بخش‌هایی از اطلاعیه کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران پیرو کنگره چهارم، که مروری است بر تاریخچه شکل‌گیری و مبارزات حزب در دوران رژیم پهلوی و حوادثی که در کادر مرکزی در جریان کنگره چهارم حزب انشعاب ایجاد کرده، آمده است:

«سقوط رژیم رضاخان در اثر جنگ جهانی دوم، سبب برچیده شدن بساط دیکتاتوری و زورگویی گردید. بعد از ده‌ها سال، مردم ما توانستند نفس راحتی بکشند. کومه‌له «ژ - ک» نخستین سازمان سیاسی - ملی خلق کرد در کردستان ایران توانست در قسمتی از شهرها و روستاهای کردستان سازماندهی کند.

حزب دمکرات کردستان ایران، که وارث کومه‌له است، روز ۲۵ مرداد ۱۳۲۴، تأسیس گردید. ... دیری نپایید که حزب دمکرات کردستان ایران، به بزرگ‌ترین نیروی سیاسی کردستان مبدل گردید. به همت رهبری این حزب بود که نخستین حکومت‌های کردستان در دوم بهمن سال ۱۳۲۴ تشکیل گردید و قاضی محمد فرزند صادق خلق کرد، در صدر آن قرار گرفت. ...

رژیم ضد خلقی سلطنتی بعد از متلاشی ساختن جنبش‌های کردستان و آذربایجان در دهه ۱۳۲۰، هرنوع فعالیت احزاب و سازمان‌های مردمی را در کردستان و آذربایجان ممنوع ساخت. هزاران نفر شهید گشتند که رهبران جنبش کردستان در صدر آنها قرار داشتند. ...

پیروزی توطئه کودتای امریکایی ۲۸ مرداد ۱۳۲۲ [۱۳]، موجب شد که دوباره حزب نظیر دیگر احزاب و سازمان‌های مردمی تحت پیگرد مداوم قرار گرفته، کادرها و اعضایش به وسیله رژیم کودتا بازداشت و تحت شکنجه قرار گیرد. کادریایی که از دست پلیس جان سالم به در برده بودند، به مبارزه زیرزمینی پرداختند.

یورش سبعانه آبان‌ماه ۱۳۳۸، موجب بازداشت و شکنجه بیش از یک‌صد و بیست مبارز حزبی گردید. بیدادگاه‌های محمدرضاشاهی عده‌ای از اعضای رهبر حزب دمکرات را به اعدام محکوم ساختند، لیکن فشار افکار عمومی و شخصیت‌های جهانی سبب تخفیف حکم‌ها به ابد گردید.

بعد از فروکش جنبش مسلحانه هجده‌ماهه نیز مبارزه تعطیل نگردید. کردستان چون خاری در چشم رژیم دیکتاتوری سلطنتی باقی ماند.

پیروزی انقلاب مردمی ۲۲ بهمن ۵۷، که در آن خلق ما هم سهم بسزایی داشت، سبب شد که حزب دمکرات کردستان ایران پس از سال‌ها فعالیت مخفی، فعالیت علنی خود را شروع کند. طولی نکشید که حزب دمکرات بار دیگر به یکی از بزرگ‌ترین سازمان‌های سیاسی و به حزب محبوب مردم کردستان درآمد.

استقبال از حزب و عدم امکان بررسی سوابق هزاران داوطلب عضویت و فقدان شناخت درست افراد و نبود ملاک‌های مشخص و صحیح در پذیرش اعضا، وضعی پیش آورد که افراد ناباب و بد سابقه رفته‌رفته به حزب راه یافته و با صحنه‌سازی و پشت‌هم‌اندازی در برخی از مناطق به پست‌های حساس ارتقا داده شوند.

از آنجا که در ارزیابی انقلاب ایران، [در] مرحله مبارزه و تعیین مشی متناسب با آن در کادر رهبری حزب اختلاف جدی وجود داشت، این امر مورد بهره‌برداری این‌گونه عناصر ناباب که هر روز بر تعداد آنها افزوده می‌گشت، قرار گرفت. کنگره چهارم حزب در اوایل اسفند ۵۸، نقطه تظاهر دو خط، دو موضع و دو بینش متفاوت بود. بعد از کنگره، مبارزه بین دو خط طرف‌دار انقلاب و مخالف آن شدت یافت و اعلام مواضع و نظریات بخشی از کادر رهبری در ۲۵ خرداد ۵۹ نقطه پایان همزیستی دو مشی ناهمگون به شمار می‌آید.

آن بخش از رهبری، کادرها، مسئولین و اعضا [که] از خط تعیین‌شده در کنگره، خط دفاع از انقلاب ضدامپریالیستی و مردمی ایران تحت رهبری امام خمینی، حمایت می‌کردند و به مبارزه علیه اشکال وابستگی به امپریالیسم؛ به‌ویژه امپریالیسم امریکا ارج می‌نهادند، تحت نام حزب دمکرات کردستان ایران (پیرو کنگره چهارم) فعالیت مستقل خود را شروع کرده و در نخستین روز و همراه با اعلام مواضع، آن

بخش از رهبری، کادرها و مسئولین را که تنگ‌نظرانه مسئله حقوق ملی و خودمختاری را هم‌سنگ مبارزه بر ضدامپریالیسم امریکا، هم‌تراز استقلال و عدم وابستگی ایران می‌دانستند، از صفوف حزب طرد کردند.

قاسملو و همفکرانش، بعد از اعلام مواضع بخش سالم حزب، با شتاب فراوان به سرایش خیانت

سقوط کردند. منطقه تحت نفوذ آنها بیش از پیش منطقه نفوذ افسران طاغوتی، گروهک‌های مائوئیست امریکایی و نیروهای واپس‌گرا گردید.

تجاوز فاشیست‌های بعثی و اشغال بخش‌های قابل ملاحظه‌ای از صفحات غرب و جنوب میهن ملی هم نتوانست خزیدگان در دام بعث و حامیان امپریالیستی را بر سر عقل آورد.

تجارب گران‌بهای چهارده ماه بعد از اعلام مواضع، نشان می‌دهد که راه پیش گرفته شده به وسیله پیروان کنگره چهارم علی‌رغم سنگ‌اندازی‌های دشمنان کمین کرده در دستگاه‌های حساس مملکتی، ندانم‌کاری‌های برخی از مسئولین و فشار و اختناق که ضدانقلابیون دمکرات‌نما در کردستان؛ به‌ویژه در روستاها برای ما ایجاد کرده‌اند، راهی اصولی و صحیح بوده و با مصالح منافع استراتژیک انقلاب ضدامپریالیستی و مردمی ایران و با مصالح خلق کرد تطبیق می‌کند.

دمکرات‌های راستین، از اعلام مواضع به بعد، ثابت کرده‌اند که به تیره‌های سمی که از هر دو سو، سینه آنها را هدف قرار داده توجه نکرده و راه خود را منحرف ساخته و بقا و تقویت تعمیق انقلاب را فدای مصالح محلی و ملی نکرده‌اند. ...

خطر عمده‌ای که امروز ما را تهدید می‌کند، تنها خطر موضعی در کردستان، آذربایجان، بلوچستان و خوزستان نیست؛ خطر ازبین‌بردن کل انقلاب اسلامی ایران است. از این رو، ما ضمن محکوم کردن هر نوع جبهه‌گشایی علیه انقلاب، دامن زدن هرنوع ترور و آتش‌سوزی و سنگ‌اندازی در راه تعمیق انقلاب نظیر اعمال دارودسته قاسملو و گروه‌های هرج و مرج طلب و وابسته، با انقلاب و مدافعین راستیش و با مردم کردستان تجدید عهد می‌کنیم که در راه حل مسالمت‌آمیز مسئله کردستان و رفع ستم و تبعیض ملی طبق پیام بیست‌وششم آبان‌ماه امام و قانون اساسی جمهوری اسلامی بیش از پیش جدیت به خرج داده و سعی کنیم تفنگ‌ها و قلم‌ها را متوجه دشمنان انقلاب، امپریالیسم و ایادی رنگارنگ داخلی‌اش نماییم. ...

کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران پیرو کنگره چهارم

(۷۶) ۱۳۶۰/۵/۲۵

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۰/۵/۲۵

۱. سند شماره ۵۷۹۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۱؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۲، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۶، و - سند شماره ۳۱۵۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه تاکتیکی تیپ ۱ (رکن ۲) به سپاه پاسداران و نیروی مخصوص، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۱؛ و - سند شماره ۱۶۸۹۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه کرمانشاه به فرمانده سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند تک‌برگی؛ و - سند شماره ۰۰۴۷۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرپل ذهاب به کرمانشاه، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی.
۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۲، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۶.
۳. سند شماره ۲۸۵۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه کرمانشاه به سرپل ذهاب، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی.
۴. سند شماره ۵۳۶۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه کرمانشاه به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۸، سند تک‌برگی.
۵. سند شماره ۱۶۳۰۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۰/۵/۲۷، سند تک‌برگی.
۶. سند شماره ۵۷۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه کرمانشاه به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۱؛ و - سند شماره ۱۶۹۰۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۰/۵/۲۸، سند تک‌برگی.
۷. سند شماره ۳۳۹۵۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به فرماندهی لشکر ۲۸ کردستان، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند تک‌برگی.

۸. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱.
۹. سند شماره ۵۵۹۸۲ - مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مهاباد به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز (فرماندهی)، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی.
۱۰. سند شماره ۵۴۸۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نراجا (مدیریت عملیات)، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند تک‌برگی؛ و - روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۴.
۱۱. سند شماره ۱۶۹۰۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نویه‌ای ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب (اطلاعات عملیات)، شماره ۱۳، ۱۳۶۰/۵/۲۹، ص ۲؛ و - سند شماره ۵۴۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران (فرماندهی سپاه)، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند تک‌برگی؛ و - سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۳۶۰/۸/۲۹، ص ۲۳.
۱۲. خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۱، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۲۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۷؛ و - مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۵.
۱۳. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۱۳.
۱۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۱.
۱۵. سند شماره ۱۶۸۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۰/۵/۳۰، سند تک‌برگی.
۱۶. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۲؛ و - روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۰.
۱۷. سند شماره ۵۱۸۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه پاسداران به مرکز فرماندهی، ۱۳۶۰/۶/۵، سند تک‌برگی.
۱۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۷، صص ۱۰ - ۷، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۶.
۱۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۵ ضمیمه، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۲۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۱۱.
۲۱. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۶؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۲.
۲۲. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، صص ۲ و ۱۵.
۲۳. خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۱، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۴.
- خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۷؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱.
۲۴. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴.
۲۵. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۹.
۲۶. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۳؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۰، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۲۷. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴.
۲۸. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۹.
۲۹. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۵.
۳۰. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲؛ و - سند شماره ۵۴۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند تک‌برگی؛ و - مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۳.
۳۱. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۷، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۳۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۴؛ و - روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۰؛ و - مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴.
۳۳. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۴.
۳۴. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۲.
۳۵. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲؛ و - سند شماره ۵۴۸۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه مشهد به فرمانده سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۷، سند تک‌برگی.
۳۶. روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲؛ و - سند شماره ۵۷۷۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه منطقه ۴ (شیراز) به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی.
۳۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۴؛ و - روزنامه/اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴.
۳۸. سند شماره ۴۶۷۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر نهضت‌های آزادی‌بخش اصفهان به اطلاعات مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۷، سند تک‌برگی؛ و - سند شماره ۵۷۸۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات به فرماندهی، ۱۳۶۰/۵/۳۱، سند تک‌برگی.
۳۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۴.
۴۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۹، ص ۱۵.
۴۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۳.
۴۲. سند شماره ۳۳۶۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی گیلان به فرمانده سپاه پاسداران رشت، ۱۳۶۰/۵/۲۷، سند تک‌برگی.

۴۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۴.
۴۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۷، صص ۱۳ و ۱۴، مادرید - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۰/۵/۲۶.
۴۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۶.
۴۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲، الجزایر - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۴۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، صص ۱ و ۵، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۷.
۴۵. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۰.
۴۶. سند شماره ۵۷۶۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه منطقه ۳ به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی.
۴۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۰؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۲۷، رشت - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵؛ و - مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۳.
۴۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۰.
۴۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۴؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۷، و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۰.
۵۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۰.
۵۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۹، ص ۲.
۵۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۲.
۵۳. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه پاسداران، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۲۳، ۱۳۶۰/۶/۲۹، صص ۴۵ و ۴۶.
۵۴. همان، صص ۵۷ و ۵۸.
۵۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۲.
۵۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۸، کویت - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۰/۵/۲۵؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۰.
۵۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۲، ضمیمه، بخش عربی رادیو صوت‌الجماهیر، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۵۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۱، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۱، ضمیمه، رادیو صدای آمریکا، ۱۳۶۰/۵/۲۷؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۴، رباط - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۰/۵/۲۶.
۵۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۹.
۶۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۴.
۶۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۷، صص ۱۳ و ۱۴، مادرید - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۰/۵/۲۶.
۶۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۶.
۶۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲، الجزایر - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۶۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۹.
۶۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱، ضمیمه، رادیو صدای آمریکا، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۶۶. همان، صص ۱۵ - ۱۳، بیروت - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۶۷. همان، ص ۱۸، تونس - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۶۸. همان، ص ۲۱، دهلی‌نو - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۶۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۷، صص ۲ و ۳، نیویورک - یونایتدپرس، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۶.
۷۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۳، ۱۳۶۰/۵/۳۰، صص ۲ و ۳، به نقل از نشریه تارین ریپورت (لندن)، ۱۳۶۰/۵/۲۹.
۷۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۷، صص ۲ و ۳، نیویورک - یونایتدپرس، ۱۳۶۰/۵/۲۶.
۷۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۲.
۷۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۷۴. سند شماره ۴۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه‌ریزی عملیات غرب کشور (منطقه ۷) به فرماندهی سپاه پاسداران غرب کشور (منطقه ۷)، ۱۳۶۰/۶/۲، صص ۳ - ۱.
۷۵. سند شماره ۱۶۹۰۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۷ (غرب کشور) (فرماندهی) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (فرماندهی)، ۱۳۶۰/۵/۳۱، صص ۷ - ۱.
۷۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۷، صص ۱۰ - ۷، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۶.